

Goigs de Santa Maria de Montserrat

Castellfollit de Riubregós

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Monestir de les Avellanes (les Avellanes i Santa Linya, la Noguera)
Alçada: 482

Coordenades:

Latitud: 41.77607
Longitud: 1.43758
UTM Est (X): 370150
UTM Nord (Y): 4626094

Classificació

Número de fitxa 08060 - 100
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1989
Autoria de l'element: Jacint Verdaguer
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Arxiu Gavín

Fitxes associades:

[Mare de Deu del Roser](#)

[Goigs de Madona bruna de Montserrat](#)

Autoria de la fitxa Xavier Bermúdez López

Data de registre de la fitxa: dc., 20/04/2016 - 02:00

Descripció

Goigs amb la capçalera "Goigs de Santa Maria de Montserrat que es venerava en l'església de Santa Maria del Priorat i actualment en l'església parroquial de Sant Vicenç de Castellfolli de Riubregós". El gravat mostra la imatge de la Mare de Déu barroca que hi ha a la parròquia i, als seus peus, una imatge del Priorat de Santa Maria. No hi ha ornaments vora el gravat. L'orla és feta d'una successió de flors. El text, a 3 columnes (sense corondells) consta de 12 estrofes. A sota hi ha la partitura, seguida d'una oració en català. Finalment, sota l'orla, hi consta el nom de la impremta (Joan Sallent, sucursal de SabGuinart, S.A.) i el dipòsit legal (corresponent a l'any 1989).

Al revers hi ha una ressenya històrica, signada per Antoni Pladevall i Font. Així mateix, s'assenyala que el document pertany a la Col·lecció de Goigs "Santa Eulàlia" (2a sèrie), núm. 25, editada a Barcelona l'any 1989.

GOIGS DE SANTA MARIA DE MONTSERRAT

que es venerava
en l'església
de
Santa Maria del
Priorat
i actualment

Puix florir com una Rosa
en el cor del Principat:
*Mireu-nos sempre amorosa,
Princesa de Montserrat.*

Quan Jesús en creu expira
angeliu amb serr d'or
serraven vostra cadira,
gentil Reina de l'amor.
Vos la feren tan formosa
que hi seguèreu de bon grat:
Mireu-nos...

Barcelona us ha tinguda
com sa perla un ric anell,
mes, del more combatuda,
vol salvar tan ric joell.
La muntanya s'és descloua
per tenir-lo ben guardat:
Mireu-nos...

Les estrelles us mostraven
molts diables a uns pastors,
mentre els àngels les baixaven
tot cantant himnes a cors.
D'aquix cel que en terra es posa
vol goar-ne el bon pretat:
Mireu-nos...

Vostra olor de primavera
va guait-lo al lloc feliç
on florieu, Rosa vera,
del roser del Paradís.
El perfum d'aquixa Rosa
per el món serà encampat:
Mireu-nos...

en l'església
parroquial
de Sant Vicenç
de
Castellfollit
de Riubregós

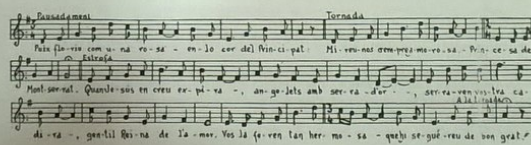
En vostra santa capella
us vingué a veure Colón,
i portar fóreu l'entrella
que el guaireu al Nou Món.
Quan als peus d'Espanya el posa
Vos un temple hi feu fundat:
Mireu-nos...

A Joan d'Austria guaireu
a les aigües de Lepant,
amb les naus allí enfonçàreu
a Mahoma agonitzant.
Amb la Creu victoriosa
la Mitja-luna ha eclipsat:
Mireu-nos...

Sant Ignasi de Loiola
fundà amb Vos la Companyia,
i aprengué en la vostra escola
qui fundà l'Escola Pia.
De Nolasc guai animosa
molts captius feu lliberat:
Mireu-nos...

Des del cim d'eixa muntanya
benediu nostre país,
benediu tota l'Espanya,
feu-ne vostre Paradís.
Dels fidels Pastors hermosa,
benediu vostre ramat:
Mireu-nos...

Puix florir com una Rosa
en el cor del Principat:
*Mireu-nos sempre amorosa,
Princesa de Montserrat.*

V/Preghem per nosaltres, Santa Mare de Déu.

R/Perquè siguem dignes de les promeses de Crist.

PREGUEM. Us supliquem, Senyor Déu, que concediu als vostres servents de poder fruit sempre d'una bona salut espiritual i corporal, i per la intercessió de la benaurada Verge Maria, prop vostre, al cel, allibereu-nos de les tribulacions de la vida present i feu-nos gaudir de la joia eterna. Per Nostre Senyor Jesucrist.
R/Amén.

Impia. GUINART, S.A.

Dip. Leg. B - 21.441-89

SANTA MARIA DEL PRIORAT, A CASTELLFOLLIT DE RIUBREGÓS

La geografia monàstica catalana és molt àmplia i variada. Al costat de grans monestirs o abadies d'anomenada hi ha moltes altres cases petites, priorats o pobdories, unides a cases més grans que moltes vegades varen tenir autèntica vida comunitària numit un o dos segles.

Santa Maria del Priorat pertany a aquest segon grup de cases monàstiques. Es troba a un quilòmetre de distància de la població en direcció nord, al peu de la carretera C-1412 de Jorba a Ponts. Pertany a la comarca de l'Ansona, però prop d'ella es troba el punt de coincidència amb les comarques de la Segarra i el Solsonès. Són molts els viuaris que passant per l'armentada carretera se senten aires vers aquest edifici que té enfront seu la casa de l'antic priorat ara restaurada i renovada i, al seu costat, el cementiri de la població de Castellfollit.

Aquesta església existia ja l'any 1078 dintre de l'antic terme del castell Follit o castell de Sant Esteve, moment en el que s'estaria reedificant, puix que l'edifici el va consagrar el 22 de setembre de 1082 el bisbe d'Urgell, Bernat Guillem, en presència del senyor del lloc, Dalmau. Aquesta església fou còdida el 1093 al monestir de Sant Benet de Bages, amb una important dotació de mans i terres, dintre de la que s'hi trobaven el 1128 onze esglésies o capelles. El monestir de Sant Benet, per decisió dels donadors, hi va crear un priorat o filial, que en el temps de major esplendor, segles XII i XIII, es componia d'un prior, tres monjos i un sacerdot que regia la cura d'ànimes de la feligresia radicada entorn del priorat.

Al llarg del segle XV el priorat ja no tenia pràcticament comunitat, llevat d'un prior titular i d'algun sacerdot per a la celebració del culte. L'any 1593 el papa Climent VIII va unir el monestir de Sant Benet de Bages, amb totes les seves terres i possessions al monestir de Santa Maria de Montserrat. A causa d'això, Santa Maria del Priorat es va convertir en un centre administratiu de les rendes i possessions de Montserrat.

Després de l'exclaustració de 1835 i de la subsegüent desamortització es va desfer aquesta administració, però l'església va continuar com parroquia del terme de Castellfollit fins l'any 1916, en que la parroquialitat es va traslladar a l'església de la Mare de Déu del Roser, aixecada al segle XII dins la població de Castellfollit. El cementiri va continuar al costat de l'antiga església del Priorat.

L'església actual de Santa Maria és un bonic edifici romànic de nau i transepte, amb l'abisi o presbiteri rectangular i un cimbori circular sense obertures a la intersecció de la nau amb el transepte. Al centre del casquet del transepte hi ha les bases d'un antic campanar de torre que s'aixecaria inicialment en dit lloc. L'edifici, tal com el podem contemplar avui dia, es el resultat d'un conjunt de modificacions fets al llarg dels segles sobre l'edifici romànic original. Entre aquestes modificacions podem fer esment de la supressió de dos absis de planta semicircular, que s'obrien a la part oriental del creuer, un a cada costat de presbiteri, dels que han aparegut els fonaments en el transcurs de l'última obra de restauració. També és fruit de les reformes la transformació de l'extrem del braç nord del transepte, en el que es va obrir una porta i un finestral de caient totalment gòtic: igualment es va adossar un cos gòtic a la part nord del presbiteri, es varen construir dues capelles gòtiques, ornades amb temes d'escultura, al mur nord de la nau, un altre per protegir la porta d'entrada del mur de migdia, en el que hi ha restes d'antics sarcòfags i altres modificacions menors, com l'obertura de portes, finestres i un campanar tardà d'espaldanya sobre el mur ponent.

El visitant podrà observar aquests i altres detalls, com restes de l'antiga casa del priorat, entre l'església i la casa moderna del segle XVIII i, sobretot, la bonica decoració exterior de la capçalera de l'església o presbiteri, formada per una cornisa d'arcs llombards sota un fris de dents de serra, que donen al conjunt una bellesa especial i, a la vegada, un sentiment d'austeritat que ha fet dir i escriure –sense massa fonament– que la seva planta o tipologia es trobava influenciada per la corrent d'austeritat imposada pel Cister.

L'edifici va tenir un primer intent de protecció per part de la primera Generalitat, l'any 1935, i una de més definitiva l'any 1981 quan es va declarar monument històric-artístic. Això ha permès que la segona Generalitat hi portés a terme els darrers anys una campanya de restauració que ara s'està acabant, i que s'inaugurarà dintre poc temps. La Diputació de Barcelona va restaurar fa alguns anys la casa del Priorat, que és ara casa de colònies o trobades.

Procedeix d'aquesta església una curiosa imatge de la Mare de Déu de Montserrat, una obra barroca del segle XVIII, totalment daurada, llevat de la cara i mans i de l'Infant que va despullat, que representa la Mare de Déu dreta, sostenint l'Infant a la part esquerra, el qual amb un angelet va serrant una bola o turons que pugen de la base de la imatge fins a l'altura del pit de Maria. És una imatge bonica i piadosa, que té entorn d'un metre d'altura, i que es una manera lliure i singular de presentar la iconografia de la Patrona de Catalunya. La Mare i l'Infant estan representats negres i l'angelet blanc, per bé que la coloració o policromia actual és refeta.

Aquesta imatge, que es conservà durant la darrera guerra civil, desaparegué sobtadament de l'església del Priorat, i fou providencialment trobada després d'uns anys d'absència. El diumenge dins l'octava de la Nativitat de Nostra Senyora, de l'any 1944, va ser solennement reposada al lloc on es venera actualment. Es va estampar un bonic recordatori de la festa.

Actualment no té un culte especial. Un prter de flors que una família devota hi diposita durant tot l'any exorna la imatge, que s'il·lumina per un senzill llum de dos braços.

Una altra representació singular, aquesta asseguda i no negra, la tenim a Sant Genís de Fontanes, al Roselló, un monestir benedictí que va ésser filial de Montserrat entre el 1507 i la Revolució francesa.

De la Mare de Déu de Montserrat venerada al Priorat de Santa Maria, només tenim notícia d'una sola edició de goigs, sense data ni peu d'impremta, però que creiem varen ser impresos en l'al·ludida ocasió de la reposició de la imatge.

Antoni Pladevall i Font

Castell Follit de Riubregós
A. m. o. i. e.

Col·lecció de Goigs «Santa Eulàlia» (2.ª sèrie). n.º 25
Barcelona, 1989